

Повертаючись у сиву давнину

30 травня 2005 року Рівненською філією Державного підприємства Науково-дослідний центр „Охорона археологічна служба України” Інституту археології НАН України (археолог Прищепа Богдан Анатолійович), в зв'язку з будівництвом торгового комплексу „Райцентр” в м.Корець по вул.Б.Хмельницького,3, проведено археологічну експертизу, в ході якої в шурфі розмірами 2х2м виявлено культурні шарування, що залягали до глибини 2,3м. Зверху вони були перекриті ґрунтом, насиченим будівельним сміттям і знахідками XIX-XXст. завтовшки до 1,2м.

Нижче в культурному шару були виявлені знахідки XV-XVIIIст., а під ними простежено добре збережений шар княжої доби XII-XIIIст.

Тому на вказаній ділянці, біля південного її краю, в місці, де планувалась виборка ґрунту в зв'язку з продовженням будівництва торгового комплексу, було закладено розкоп 4х8м. Розкопки проведені 5 липня 2005року. Вони фінансувалися забудовником. Ділянка, де проводилися розкопки, горизонтальна, рівень денної поверхні визначений, як нульовий репер, від якого проводились виміри усіх глибин. В ході археологічних досліджень встановлено, що в розкопі шарування ґрунту мають потужність до материка 2,5-2,7м. Материк – світло-жовтий суглинок.

В ході досліджень культурного шару та об'єктів княжої доби зібрано колекцію виробів із глини, заліза, бронзи, скла, каменю. Серед керамічних виробів є горщики, кришки, світильники. Найбільш численну групу становлять уламки гончарних горщиків, які за технологією виготовлення поділяються на дві групи:

1- горщики із домішкою у тісті дрібних та середніх зерен кварцового піску, сформованих на швидкообертovому гончарному крузі;

2 - вклячас вироби із домішкою у тісті середніх і крупних зерен кварцового піску, зрідка жорстви, на поверхні помітні блискітки мінералу.

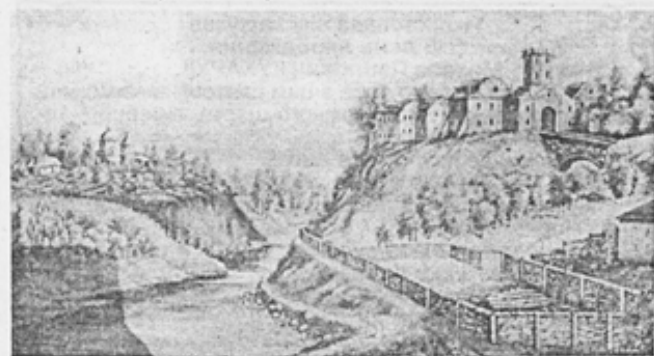
Подібні форми і профілювання горщиків, технологія їх виготовлення та орнаментация були характерні для виробів XII-XIIIст. Найближчі аналогії горщикам Корця можна вказати серед виробів з Дорогобужа (Прищепа, Нікольченко, 1996, с.52-53) і Губина, Винокур та ін, 2004, рис.67-73).

В культурному шарі знайдено серію уламків світильників.

Вироби із заліза представлені фрагментами ножів, дужкою від навісного замка, цвяхом і дужкою шпори. Ножі черешкові, із прямою спинкою і дугоподібним робочим краєм леза, довжина якого 7см повністю збережена.

З прикрас у колекції є один бронзовий браслет, уламки двох скляних брас-

летів. Бронзовий браслет виготовлений із дротини завтовшки 1-1,5мм, складеної у три нитки і перекрученої. Такі браслети були поширені на всій території Київської Русі в XI-XIIIст. Уламки скляних браслетів належали виробам чорно-

го кольору, перекручені.

Знайдено уламок нижнього каменя від жорен. Його виготовлено із вапняку. Зібрані дані свідчать, що в XII-XIIIст. ця ділянка була частиною міського поселення, яке вперше згадується у літописі 1150р. (Літопис Руський, 1989, с.230).

В ході дослідження культурних нашарувань і об'єктів литовсько-польської доби були виявлені керамічні вироби представлені посудом, кахлями і декоративними деталями оформлення печей.

Керамічний посуд за технологією виробництва, складом глиняного тіста віднесені до таких груп: 1 – горщики низької якості; 2 – посуд високоякісний, сіро-глиняний; 3 – посуд високоякісний, глина світло-коричнева і жовта; 4 – посуд високоякісний білоглиняний.

Зібрано серію фрагментів коробчастих кахлів. Як за свідчують дослідження 2004 р. в Острозі, такі кахлі були квадратні, висота рампи становила до 12 см. У Білорусі та Польщі перші елементи такого орнаменту з'являються у II половині XVI ст.

У колекції даного періоду вироби із заліза представлені 12 найменуваннями. Із знарядь праці знайдено уламки двох ножів та струга. Ножі мали накладні ручки, виготовлені з кістки чи дерева. На полі Берестецької битви зібрано велику

колекцію таких ножів (Свешніков, 1993, с180-181). Знайдено підкови від чобіт, кінські підкови, навісний замок та ін.

Серед виробів із кольорових металів найбільший інтерес викликають свинцеві товарні пломби. Подібні товарні пломби було знайдено під час розкопок замчища литовсько-польської доби біля Меджибожа на Південному Бузі. За нумізматичними знахідками пам'ятка датується кінцем XV-XVIст. (Погорілець, Стопенчук, 2002р.).

В колекції є свинцеві кулі, срібна пряжка. А також монета срібна – „грош коронний” Сигізмунда III, карбована.

Проведені розкопки

дали перші археологічні матеріали для локалізації Літописного Корчеська (1150р.). До цього єдиним джерелом для пошуків міста княжої доби були матеріали історико-містобудівельних досліджень, проведених під керівництвом Р.Могитича у 1989-1990рр. В ході цих робіт археологічні знахідки XI-XIIIст. були виявлені на території замку князів Корецьких, на місці північніше замку, на території Воскресенського монастиря і біля костелу Св.Антонія на лівому березі р.Корчик. На думку археологів та архітекторів, дитинець літописного Корчеська займав мис на північ від замку, там де пізніше було збудовано палац Чарторийських (Руголь, Могитич, 1993, с.34). Однак під час проведення обстеження цього мису не вдалося виявити культурний шар XII-XIIIст. Якщо на цьому мисі й існувала давня фортеця, то це, вірогідно, було слов'янське городище-сховище. Матеріали, здобуті під час розкопок по вул. Б. Хмельницького,3 дозволяють стверджувати, що тут знаходилася ділянка значного поселення другої половини XII-XIIIст., а замок князів Корецьких, вірогідно, було збудовано на дитинці літописного міста.

Н.БРУХЛІЙ,

директор Корецького історичного музею

Брухлій Н. Повертаючись у сиву давнину. Вісті Кореччини, 2006, 16 листопада